

A VÁRAKOZÁS SZENTSÉGE

Mire is várakozunk ádvent idején? Jézus megszületésére, arra, hogy a teremtet világban maga a teremtető Isten is testet öltjön. *Arra várakozunk, ami már réges-régen megtörtént.*

Ez a magatartás, ez a várakozás nem új. A felületen az ember köznapi életét mindenkor könyörtelenül meghatározza az idő három – múlt, jelen és jövő – látszatra összebékíthetetlen fázisa. A felületen igen. De nem a mélyben. Ott, a mélyben mindig is tudta az emberiség, hogy tér és idő mechanikus határait képes elmosni

a minőség, a jóság, a szépség és igazság ereje. Elég, ha a nagy drámákra vagy a nagy zeneművekre gondolunk, melyek titokzatos módon attól nagyok, hogy többek közt alkalmat adnak arra is, hogy *a jövőre emlékezzünk és a múltra várakozzunk.*

A minőség ideje időtlen. Amikor Bach passzióját hallgatjuk: *honnét* szól ez a zene? A múltból? A jelenből? A jövőből? Egy bizonyos: mérhetetlenül több, mint kegyeletes megemlékezés és sokkalta több, mint reménykedő utópia. *Egyszerre szól mindenfelől.*

Az ádventi várakozás lényege szerint: várakozás arra Aki van; ahogy a szeretet misztériuma sem egyéb, mint vágyakozás az után, aki van, aki a miénk. Persze, erről a várakozásról és erről a vágyódáról csak dadogva tudunk beszélni. Annál is inkább, mivel Isten *valóban* megtestesült közöttünk, vállalva a lét minden súlyát és megosztottságát. És mégis, túl idő és tér vastörvényén, melynek - megszületvén Betlehemben - maga a teremtető Isten is készséggel és vég-

hetetlen önátadással vetette alá magát.

Ádvent idején mi arra várakozunk és az után vágyódhatunk: ami megtörtént és akit kétezer eszten-deje jól-rosszul a kezünk között tartunk. Vágyódunk utána és várakozunk rá, azzal, hogy Isten beleszületett az időbe, módunkban áll kiemelkedni az időből.

Az ádventi várakozás hasonlít a megemlékezéshez, de valóban mindennél távolabb áll tőle. *Valódi várakozás.* Pontosan úgy, ahogy a szeretet mindennél valóságosabban vágyakozik az után, akit magához ölel és örök újszülöttként a karjai között tart.

Pilinszky János

EIFFEL SZOMBATHELYEN

130 ÉVES A SZOMBATHELYI EGYHÁZMEGYEI KÖNYVTÁR BAROKK TEREMKÖNYVTÁRA.

A hagyományokra építve a jövőbe mutatott Autat a Szombathelyi Egyházmegyei Könyvtár 1885-ben kialakított barokk teremkönyvtára. Hidasy Kornél megyéspüspök jóvoltából a papság korszerű képzésének színtere jött létre Szombathelyen. Erre emlékeztek az egyházmegyei könyvtárban a Magyar Katolikus Kulturális Hetek keretében rendezett kiállításmegnyitón.

Már a Szombathelyi Egyházmegye első püspöke – Szily János – is fontosnak tartotta egy könyvtár alapítását. Ennek legfontosabb célja az egyházmegye papképzésnek segítése volt, de meghatározott időben nyitva állt a világi értelmiségiek előtt is. Szily püspök – jó kapcsolatainak is hála – sok, értékes kötetet vásárolt. A kezdeti, körülbelül 3000 kötetes könyvtári állomány között pl. 16 középkori kódexet és 96 ősnymtatványt is találunk. A Papi Szeminárium második emeletén kapott helyet a Székesegyházi-könyvtár.

A második virágkorát Hidasy Kornél püspök idején élte a bibliotéka. A megyéspüspök bővítette a szeminárium épületét. Éppen 130 éve, 1885-ben fejeződtek be a munkálatok, amelyek eredményeként egy barokk stílusú teremkönyvtárat alakítottak ki. Az új épületrészt Brenner (V.) János tervezte és építette. Ifj. Stornó Ferenc kapott megbízást a mennyezet kifestésére.

„A képek utalnak az antik hagyományokra – amelyek fontosak Szombathely számára is – utalnak az egyházatyákra és az egyetemes egyházra is”, mondta a megnyitón prof. dr. Monok István művelődéstörténész, az MTA KIK főigazgatója. Mindezek a barokk számára is fontosak voltak, innen az elnevezés. A mennyezeti képeken Szókratész görög filozófus, Mózes a kő táblákkal, Nagy Szent Gergely pápa és Szent Pál apostol látható. A mennyezeten, a sarkokban egy-egy nőalak figyelhető meg, akik az egyete-

mi fakultásokat szimbolizálják: az orvostudományt, a jogot, a filozófiát és a teológiát. Középen a tudományokat tápláló Szentlélek hét ajándéka: a bölcsesség, az értelem, a jótanács, a tudomány, a lelki erősség, a jámborság és az istenfélelem olvasható. A bibliotéka galériája az Eiffel-féle acélszerkezettel készült. A terem közepén álló csigalépcsőt, valamint a korinthuszi oszlopokat Bécsben, Otto Wagner építész gyárában állították elő. Mindez nem számít stílustörésnek, mondta a professzor, aki kiemelte: a 19. század végén, a dualizmus után az egyházra

is nagy szerep hárult a közművelődés, az oktatás területén. Ezért volt elengedhetetlen a papság nemcsak teológiai- lelki, hanem ennél szélesebb körű képzése. Ezt szolgálta a könyvtár, amelynek neve *Szombathelyi Papnevelő-Intézeti Könyvtár* névre változott – a *Székesegyházi-könyvtár* névről, de röviden csak Szemináriumi-könyvtárnak nevezték.

A Szily-féle könyvtár adja az alapját a napjainkban is folyamatosan bővülő – többek között – teológiai, egyháztörténeti, művészeti, irodalmi könyveket, lexikonokat, enciklopédiákat magában foglaló gyűjteménynek, mondta Simon Katalin gyűjteményvezető. Elárulta azt is: nemcsak a 130 éves évfordulót ünneplik, hanem a nyáron befejeződött korszerűsítést is. Ennek köszönhetően pl. a villamoshálózat felújítására, riasztó- és kamerarendszer kiépítésére, fűtés bevezetésére került sor és informatikai fejlesztésekre is.

Mindezt az elődök szellemében: építve a hagyományokra, lépést tartva a korral, a jövőbe mutatva. 14 tárlóban mutatják be a teremkönyvtár kialakítását, az építkezés munkálatait.

Hidasy püspök egyik portréját néhány éve tállták meg az egyházhallósi plébánián. Restaurálását Marosfalvi Antal végezte el, anyagi fedezetét a Rumi Rajki Műpártoló Kör biztosította. A kép is látható a könyvtárban, hasonlóan Szily János portréjához, amely hányattatott sorsa után szintén Marosfalvi Antal keze nyomán nyerte vissza eredeti szépségét.

Császár János hegedű-, és Flier Edit zongorajátéka nyitotta meg az eseményt. Az időszaki kiállítás 2015. október 16-tól 2017. március 31-ig várja az érklődöket.

Molnár Péter sajtómunkatárs

A MAGYAR KATOLIKUS KULTÚRA HETEI AZ EGRI FŐEGYHÁZMEGYEI KÖNYVTÁR SZERVEZÉSÉBEN

Család a művészetekben címmel nyílt kiállítás október 1-jén az egri Főegyházmegyei Könyvtár Bibliotheca Eszterhazyana termében. A válogatás a képzőművészet és az irodalom remekein keresztül mutatja be a témát a látogatóknak.

Hálás és kimeríthetetlen téma a család a művészetekben, s így a Főegyházmegyei Könyvtár egyik legszebb kiállítása jöhetett létre.

Ternyák Csaba egri érsek beszédében elmondta: a város, a térség szellemi életéhez is hozzájárul a Magyar Katolikus Kulturális Hetek rendezvény-sorozat, mely megmutatja, hogy mivel tudta és tudja gazdagítani az egyház a társadalmat, a kulturális életet. Ez a válogatás is ennek jegyében jött létre. Az egri érsek kiemelte: boldogok azok, akiknek megadatott, hogy családban nőjenek fel, mert leg-

többen megkapták a modellt az induláshoz, mivel egy család szerető tagjainak szerelméből születtek életre. Akik ebben hiányt szenvedtek, az egyház, a társadalom segítségére szorulnak.

A gyermekekért való élet adja az értelmet, s ezt a művészet is jól kifejezi, gazdagítja a családról alkotott képünket. Ennek különösen fontos üzenete van a fiatalok számára.

Ternyák Csaba elmondta még: az Egyház éppen zajló család-szinódusa a jelenkor problémáira keresi a megoldást, hogy útmutatót adjon azoknak, akiknek nehézségeik, terheik vannak.

Nemesné Kis Tímea művészettörténész a kiállítás anyagát ismertette elmondta: a család, az anyaság témája mindig is fontos volt az alkotó ember számára. Kiemelte: a kiállítás a 15. század közepétől született alkotásoktól

kiindulva mutatja be az áldott állapottól a gyermekkorig a család témájában született alkotásokat, a képzőművészet és az irodalom kiemelkedő művei segítségével.

A „Család a művészetekben” kiállítás 2016 tavaszáig várja a látogatókat. A tárlat kurátorai Dosztály Anna és Nemesné Kis Tímea voltak.

Demeter István egykori sajószentpéteri plébános *Éveim* című önéletrajzi kötetének bemutatóját tartották október 8-án, az Egri Hit tudományi Főiskola Aloysianum termében. Szabó Irén, a sárospataki Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény igazgatója – a sorozat szerkesztője és kiadója – elmondta: az intézmény (amely Demeter István számos munkáját gondozza) 2014-ben indította útjára a Folia Collecta sorozatot, amelynek első kötete ez a könyv.

A kötetet Löffler Erzsébet, az egri Érseki Vagyongkezelő Központ, Könyvtár, Múzeum és Levéltár igazgatója mutatta be. Demeter István az egri szeminárium növendékeként 1937-ben az Egri Növendékpapság Egyházirodalmi Társulatának elnöke volt, ezért a könyvbemutató részeként ennek tevékenységéről is ismertetőt hallhattak a megjelentek, Bakos Tamás diakónus tolmácsolásában.

Demeter István költői, zenei és festői tehetséget magában egyesítő, prófétikus lelkületű római katolikus pap Jászapáti tanyavilágában született 1914. december 13-án. Szülei kisparasztnak voltak. Apja elesett az első világháborúban, édesanyja 1918 őszén halt meg. A négy árvát a nagyszülők nevelték. A jászapáti elemista és részben egri gimnáziumi évek után 1929-ben felvették az egri szemináriumba. 1938-ban szentelték pappá.

Művészi tevékenységét három korszakra oszthatjuk: Eleinte naplója írásával, könyvkritikákkal, tehát prózaírással foglalkozott, a háború után verseket írt, majd élete alkonyán a festészet felé fordult.

Naplóját fiatal kora óta vezette egészen addig, míg be nem vonult katonának. Jászárokszálláson

volt első kápláni helye, majd 1942-44 között önként jelentkezett tábori lelkészi szolgálatra, melyet a mai Ukrajna területén töltött a fronton. Itt is vezetett hadinaplót. Ahogy írásaiból kiderül, még itt és ekkor is abban reménykedett, hogy nyomára bukkan eltűnt édesapjának, akinek ha-

Képek forrása: Magyar Kurír

lálhírét soha nem kapta meg a család.

Ezután helyezték káplánnak Kunszentmártonba 1947-ben, ahol két évet töltött. Innen Tiszafüredre

került. Később újszentmargitai plébános, majd 1957-ben kerületi esperes, 1959-től 1977. január 6-án bekövetkezett haláláig Sajószentpéter plébánosa volt.

Versei, tárcái, könyvkritikái katolikus lapokban és más országos folyóiratokban jelentek meg, már diákkora óta. 1957-ben látott napvilágot „Föl a hegyekre” című elmélkedés-kötete. 1968-ban fesztiváldíjas film készült róla „Elnevezték prófétának” címmel. Merthogy a paptársai maguk között prófétának titulálták.

Miután felhagyott a verseléssel, az 1960-as évektől a színek világa vonzotta. Sok ezer lapnyi kép és templomi falfestmények őrzik másfél évtized munkásságának emlékét. Freskói és seccói, melyeket művész barátaival – többek között Feledy Gyulával, Csohány Kálmánnal, Kondor Bélával – festett, részben ma is láthatók Sajószentpéteren. Az elismerést rangos hazai és külföldi kiállítások hozták. Sajnos, művei elkészítéséhez nem használt maradandó anyagokat, mindenre festett, ami a keze ügyébe került: használt stencilpapírra, csomagolópapír, levélpapír tiszta oldalára. Minden tiszta felületet, ami a ke-

zébe került, és eszközt, ami nyomot hagyott, felhasznál. Ahogy ő írta kesernyésen: festményei majd halála után jók lesznek „vagy a muzeológusoknak, vagy az egereknek”.

Demeter Istvánt főleg íróként és költőként ismerik, pedig életének utolsó két évtizedében közel 26 000 képzőművészeti alkotást hagyott az utókorra. Ebből az óriási mennyiségű életműből azonban ma már csak közel hatezer darab létezik, melyből ötezret őriz a sárospataki gyűjtemény(...)

A Barna Gábor professzor által szerkesztett könyv olvasható és regényes. A naplóban gyermekkori, fiatalkori történetekkel találkozhat az olvasó, de megtudható a könyvből például az is, hogy a papi pálya választása kapcsán nagy dilemmákkal küzdött Demeter István. A külső hatásoktól és elvárásoktól mindinkább igyekezett magát távol tartani, nem a saját akaratát, hanem az Isten hívásának megtapasztalását helyezte előtérbe.

Löffler Erzsébet

Főegyházmegyei Könyvtár, Eger

A KATONA BÉLA KÜLÖNGYŰJTEMÉNY KINCSEI A FŐISKOLA KÖNYVTÁRÁBAN

Kiállítás nyílt 2015. október 13-án a Szent Atanáz Görögkatolikus Hit tudományi Főiskola aulájában a könyvtár rendezésében. A kiállítással Katona Béla irodalomtörténészre emlékeztünk, aki még 2004-ben egy 5751 db-ból álló értékes könyvgyűjteményt hagyott a főiskolára.

Katona Béla (1924-1999) magyar-német szakos tanár, irodalomtörténész Nyíregyháza város kulturális életének kiemelkedő és elismert alakja volt. Pályáját helyi gimnáziumokban kezdte, majd 1964-től nyugdíjazásáig a Bessenyei György Tanárképző Főiskola Irodalmi Tanszékének munkatársa volt.

Első írásai, a *Reménysugár* című diáklapban jelentek meg, még középiskolás korában. Az 1950-es évek elején kezdte irodalomtörténeti kutatásait. Doktori disszertációjában, 1965-ben, Krúdy Gyula munkásságának bemutatására vállalkozott, amit a szerzőről írt önálló kötetek sora is követett. Katona Béla elismert Krúdy kutatónak számít még ma is, de foglalkozott más magyar írók, költők munkásságával is. Olvashatunk tollából Mikszáthról, Móriczról, Szabó Lőrincről és megyénkhez kötődő elfeledett, vagy kevésbé ismert régi írókról, de bemutatva Váci Mihály, Rákos Sándor, Ratkó József és

Sipkay Barna munkásságát is. Emellett komoly irodalom- és kultúraszervező tevékenységet is folytatott. 1977-től a megyei írócsoport vezetője volt. Az általa szerkesztett *Tiszta szívvel* füzetek kötetei és az *Irodalmi presszó* bemutatkozási lehetőséget jelentettek a megyénkben élő fiatal íróknak, költőknek.

Tevékenységét számos díjjal ismerték el, 1994-ben Nyíregyháza díszpolgára lett. Emlékét a nevét viselő díj is ápolja, amellyel a város közművelődési és kulturális életében hosszabb időn át dolgozó szakembereket jutalmazták.

Katona Béla szándéka az volt, hogy halála után a könyvtára maradjon Nyíregyháza városában. Akarata teljesült, ugyanis a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtára és a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár osztozott a hagyatékon. Katona Béla könyvtára elsősorban helytörténeti, megyei irodalomtörténeti, köztük Krúdy kötetekből állt. Mivel a megyei könyvtár már rendelkezett egy tekintélyes helyismereti és Krúdy gyűjteménnyel, kézenfekvő volt a döntés, hogy a görögkatolikus Katona Béla hagyatéka a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola könyvtárát gyarapítsa. A főiskolán lévő hagyatéknak egyedülálló kollekciója az az országos viszonylatban is jelentős 310 kötetes *Krúdy-gyűjtemény*, mely az író műveit és a róla szóló tanulmányokat tartalmazza.

A hagyatéknak nem holt anyag, hiszen példányait a kutatók a könyvtár olvasótermében tanulmányozhatják.

Kiállításunkkal Katona Béla életútját kívántuk bemutatni, meg akartuk ismertetni hatalmas életművét, emlékének ápolását és a hagyatékából származó ritkaságokat.

A látogatók ízelítőt kaphatnak a tanár úr legjelentősebb munkáiból, melyek között ott találjuk Krúdyról megjelent írásait, vagy a kiemelkedő jelentőségű, forrásfeltáró Szabó Lőrinc-tanulmányát, de az alapműnek számító *Szabolcs-Szatmár-Bereg megye irodalmi topográfiája* című kétkötetes művét is.

Ízelítőt kapunk Katona Béla kultúraszervező tevékenységének gyümölcseiből is, hiszen kiállítottuk a *Tiszta szívvel* füzetek szívárványszínű köteteit és egy csokorra valót a hálás patronált írók, költők pártfogoltjuknak dedikált kiadványait.

A kiállítási darabok között fellelhető számos, első kiadású, díszes kötésű Krúdy mű, de ott látható *A podolini kísértet* szlovák nyelven kiadott példánya is.

A tárlókban megtekinthettünk a 20. század elején Szabolcsban alkotó írók műveiből is néhányat. A fiatalon elhunyt Fehér Gábor alakját – akiről tisztelője Weöres Sándor verset írt – a pataki és debreceni diákhistóriás kötetivel és *Semmibe ívelő hida* című egyetlen regényével idéztük fel. Az Ady egyik előfutárának tartott Czóbel Minka verseskötetével van jelen. Tartallyné Stima Ilona életművét kiállításunkon a máriapócsi kegykép könnyezéseiről írt regényei képviselik. Méreiné Juhász Margitot, akinek nagy szerepe volt abban, hogy Bessenyei hamvai 1940-ben hazakerültek a megyébe, verseskötetével és ifjúsági regényével idézzük fel. Vietórisz József, az első hazai teljes *Aeneis* fordító, többek között életrajzi regényével, testvére István a *Tirpákok* című, a város újratelepítéséről hexametekben írt életképpel van jelen a kiállításon.

Egy tárlóban bemutattunk helyismereti szempontból érdekes műveket is, történeti monográfiákat, iskola- és művelődéstörténeti köteteket. Különösen jelentős az 1898-tól működött Bessenyei kör kiadványai között a *Szabolcsi Szemle* csaknem teljes sorozata, melynek indulásakor célkitűzése volt „*A nyírség minden friss, életerős hajtását bemutatni s a szabolcsi kultúra minden jelentős mozzanatáról tájékoztatni a nagyközönséget*”.

Katona Bélára emlékező és hagyatékát bemutató kiállítás is a fenti gondolatok jegyében született.

dr. Kührner Éva
Szent Atanáz Görögkatolikus
Hittudományi Főiskola Könyvtára

ŐSZI „SZOMSZÉDOLÁS”

Az EKE „Szomszédolás” rendezvény-sorozata 2015. október 14-én folytatódott. A délelőtti folyamán megtekintettük a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Török Pál Könyvtárát, ahol a könyvtár vezetője, Szabó Erika mutatta be nekünk a kari könyvtár történetét és az ott folyó munkát. A könyvtár-bemutató során láttuk mindannak a munkának az eredményét, amelyet idáig elvégzett a könyvtár vezetője és a teológus segítő munkatársak: felújított teremben, szabad polcokon helyezték el a mintegy huszonötezeres állományt, teológiai szakok szerint rendezték a könyveket, elkezdték Corvina-rendszerben a feldolgozást, megszervezték a késő esti nyitva tartást. A bemutató jó lehetőség volt a tapasztalatcserére, hiszen a legtöbb könyvtár találkozott már a felsorolt feladatokkal. A Török Pál Könyvtár a 2016-os szarvasi közgyűlésünkön kéri felvételét az EKÉ-be.

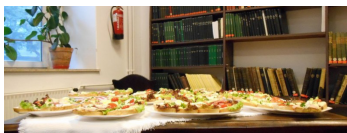
A Török Pál Könyvtár megtekintése után megnéztük a Ráday Gyűjteményt, ahol Berecz Ágnes vázolta a könyvtár történetét, az utóbbi évek fejlődését, majd pedig Pázmándi Ágnes vezetésével megtekinthettük a Gyűjtemény kiállítását Ballagi Mórról. Érdekes színfoltja volt a bemutatónak az épülő múzeumpedagógia tér,

ahol láthattuk, milyen lehetőségekkel bővítik szolgáltatásaikat.

Az ebédszünetet követően átsétáltunk az ELTE Egyetemi Könyvtárba. Itt a kollégák barátságos, szakszerű vezetésével végigjártuk a könyvtár épületét, megtekintettük a megújuló olvasó- és kutatótermeket, valamint a raktárakat. A vezetés során szembesültünk azzal, hogy milyen nehézségekkel küzd az egyetemi könyvtár. A könyvek szakszerű elhelyezése sok esetben nem megoldott (magas páratartalom, nem megfelelő szellőztetési rendszer a raktárakban stb.), de akár a munkatársak alacsony létszámából adódóan a gyarapodó feladatok ellátása is sokszor okoz nehézséget. Az ott tapasztaltak nem egyedi problémák, sok könyvtár számára ismerős helyzetek.

Résztvevő munkatársaimmal együtt köszönjük az EKE elnökségének a „Szomszédolás” megszervezését, a Török Pál Könyvtár, a Ráday Gyűjtemény és az Egyetemi Könyvtár munkatársainak pedig a szakszerű vezetéseket, barátságos fogadtatást és vendéglátást.

*Kelecseny Mónika
Római Katolikus Egyházi Gyűjtemény,
Sárospatak*

A KÖNYVTÁR ÚJ ÚTJAI 5.

MINŐSÉGI SZOLGÁLTATÁSOK A DIGITÁLIS KULTÚRA KORÁBAN

A konferencia-szomszédolások során amíg kapunk hasznos ötleteket vagy szakmai útmutatásokat. Október 16-án az MKE Társadalomtudományi Szekció és a BMCE Egyetemi Könyvtár és Levéltár közös konferenciájára látogattunk el.

Iránymutató lehet számunkra Moldován Istvánnak a civil erő tudományokban és közgyűjteményekben való felhasználásáról szóló előadása (Az OSZK szerepe a Civic Epistemologies projektben – ld. <http://www.civic-epistemologies.eu/project/>). Mivel a következő EU-s pályázati szakasz húzó jelszava a „társadalmi hasznosság növelése” lesz, különösen figyelni kell a civil-oldal megerősítésére. Hogyan kapcsolhatjuk be a civileket a közgyűjteményi munkába? Az önkénteseket általában motiválják a célok. A mai használók, főleg a fiatalok, már nem passzív információ-fogyasztók, hanem alakítói és terjesztői is az információnak (ld. Picasa Web Album, YouTube etc.). Így jött létre pl. a Fortepan on-line fotóarchívum, civil „köz”-gyűjtemény. Az előadó egyik példaként az OSZK-ban beszennelt több százezer gyászjelentést hozta fel, amelynek az OCR-ezése során óhatatlanul keletkeztek betűhibák. Ezeket kijavíthatnák az önkéntesek. Professzionális munkaerőt erre nem lehet alkalmazni, a hibás karaktereket viszont pl. a családtagok – a tapasztalat azt mutatja – szívesen kijavítják, sőt linkkel utalnak az illető család egyéb összefüggéseire is. Természetesen ehhez jó szoftver kell. Mindenkit érdemes arra buzdítani, hogy az amúgy is túlterhelt munkatársak feladatait nem növelve, keresse meg, hogy az adott gyűjtemény mely feladatait tudja megosztani a civil szervezetekkel vagy

**BUDAPESTI
CORVINUS
EGYETEM**
**EGYETEMI
KÖNYVTÁR
ÉS LEVÉLTÁR**

egyénekkel.

Két előadásban is hallhattunk arról, hogy az olvasói vélemények és használat felmérése pozitív eredményeket hozott a könyvtár működésében (Sági Ildikó: Kalandozások az olvasói vélemények tengerén. „Mikor mondjunk igent? Hogyan mondjunk nemet?”; Hoffmann Ádám: A Corvinus Kutatások repozitórium használatának elemzése). A Corvinus Egyetemen természetesen ilyen szempontból könnyebb a helyzet, hiszen van szociológiai és marketing tanszék, amelyeket bevonhattak a felmérésekbe. A többféle olvasói igénynek megfelelően vannak csendes terek és a csoportos tanulást segítő konzultációs szobák. Ezért nemcsak a saját hallgatóik, hanem többek között az orvostanhallgatók is előszeretettel töltik meg a 650 ülőhelyes olvasótermet. A Corvinus könyvtárában is azonban az elégedettségi felmérések, e-mail, és személyes beszélgetések mellett van egy kívánságnapló is, amelybe kézzel írhatják bele az olvasók könyvtárhoz kapcsolódó kívánságait.

A Köz-Könyv-Tér: rendezvényszervezés könyvtári környezetben című előadás (Bognár Noémi Erika) összefoglalta mindazokat a lehetséges rendezvényformákat, amelyeket mi is megvalósítunk már egyházi könyvtárainkban. Villám Judit a Magyar Parlamenti Gyűjteményt mutatta be. Saját

példájukkal illusztrálta a tömeges digitalizálás során keletkezett anyagok metaadattal való ellátásának a fontosságát. A náluk 16 évig épített, DOS-os alapú adatbázist nélkülözhetetlen segédeszköznek tartja napi tájékoztatói munkájukban.

*H. Hubert Gabriella
EKE elnök*

Közgáz Könyvtár illemkódex,
avagy példák a helytelen viselkedésre

QULTO

INTEGRÁLT KÖNYVTÁRI RENDSZERÉT MUTATTA BE A MONGUZ KFT.

Az Országos Széchényi Könyvtár szervezésében 2015. október 21-én bemutatkozott a Monguz cég „Qulto” nevű integrált könyvtári rendszere. Az OSZK munkatársa, *Lendvay Miklós* köszöntőjében elmondta: az Országos Széchényi Könyvtár fontos feladatának tekinti, hogy a lehető legmodernebb eszközökkel tegye elérhetővé az OSZK-ban összegyűjtött kulturális kincset a legszélesebb közönség számára. Nemcsak digitális szolgáltatásait szeretné modernizálni és bővíteni, hanem tudatosan keresi az együttműködés lehetőségeit a könyvtárakkal a gyűjtemények adatszeréje és integrálhatósága érdekében. Elmondta, hogy bár a gyűjtemények mérete a nemzeti könyvtárban a legnagyobb, a magyar vonatkozású kultúrát teljes egészében átfogni képes rendszer csakis széles, intézmények közötti összefogással valósítható meg.

Az OSZK az integrált könyvtári rendszer megújításakor olyan előremutató rendszerben gondolkodik, amely különféle szintekig képes befogadni és integrálni más könyvtárak rendszereit, illetve képes a közös katalógus megvalósítására.

Kármán László, a Monguz alapítója és ügyvezető igazgatója előadásában ismertette a Monguz cég felépítését, tevékenységét és szolgáltatásait. Kiemelte: évtizedes munkájuk gyümölcse a Qulto, melybe a kezdetektől fogva minden megvalósult projektjüket és azok eredményét „legokockaszerűen” beleépítették. A Monguz és az e-Corvina egyesülése óta a cég tevékenysége nagyon szerteágazó lett, mely hazai szinten a közgyűjteményi és kulturális szféra egyik legfontosabb szolgáltatójaként jelenik meg.

Czoboly Miklós előadásában úgy fogalmazott: nem elvtelen támogatásra kéri a kollégákat, hanem a nemzetközi színvonal alapján (melyeket a Monguz cég is szeretne követni),

válasszanak a hazai igényeknek megfelelő, (magyar fejlesztésű) szoftvert. Olyan szolgáltató mellett döntsenek, amely képes különböző intézményi rendszerek integrációjára (múzeumlevéltár-könyvtár), hiszen a jövőben ezeknek szorosan együtt kell működniük.

A döntés során továbbá mérlegelendő szempont: a választott rendszer rendelkezzen a forráskóddal (külföldi szoftverek esetében nem adott), így lehetőség van továbbfejlesztésre és a helyi igények minél teljesebb kiszolgálására, akár úgy is, hogy helyi szinten szorosan együttműködjenek az adott szervezet IT csapatával. A pályázatok kapcsán vállalnak egyedi projekteket is, de a fejlesztéseiket később beépítik a termékekbe. Egy hazai cég előnye továbbá, hogy az évek során folyamatosan változó magyarországi (szerzői jogi és adózási, számlázási) környezethez rugalmasan tudnak alkalmazkodni.

Berger Ágoston előadásában kifejtette, hogy a különböző területeken (múzeumi, levéltári és könyvtári) szerzett évtizedes tudásuk „legokockái” közé tudatosan be tudják építeni a nemzetközi szakmai innovációkat, akár ingyenes, nyílt forráskódú elemeket felhasználva, akár úgy, hogy más cégek által fejlesztett fizetős szolgáltatásokat a Qulto rendszerbe beleépítve, a helyi igényeknek megfelelően kínáljanak a felhasználóknak.

A Monguz cég fejlesztői csapata a Qulto rendszert – a jövő generációjára való tekintettel – platform-függetlenné tervezte, hogy az bármilyen „okos” eszközön használható legyen. Több fejlesztésükkel a fiatalabb nemzedéket akarják megszólítani, olyan játékokat, attrakciókat és vizuálisan vonzó megjelenésű programokat terveztek, melyekkel közelebb tudják hozni a jövő generációja számára a magyar kultúrát.

A következő előadók Simon András, Brada Hedvig a Monguz cég Múzeumi projektjeiről számoltak be. Bemutatták, hogy milyen fejleszt-

téseket valósítottak meg az elmúlt években ezen a területen. Jól szemléltették, hogyan változott meg az innovációk hatására a múzeumi tér, hogyan tudtak több látogatót bevonni a „kiállításokba”, olyan módon élményekkel gazdagítani a felhasználókat, hogy közben értéket közvetítettek számukra.

A szakmai nap zárásaként az érdeklődők külön-külön asztaloknál egyfajta „tematikus workshopokon” keresztül kaphattak betekintést a cég különböző szakterületen elért eredményeibe. A rendkívül sokoldalú cég eredményei közül az idő rövidsége miatt csak néhányat tudtam megtekinteni: lehetőségem volt betekintést nyerni számos elektronikus szolgáltatásba (pl. Corvina dokumentumtár, JaDoX, ELDORADO) és ki tudtam próbálni egy múzeumi környezetben használt izgalmas, ámbár könyvtári környezetben nem túl hasznosnak tűnő számítógépes játékot is.

Tegzes Béla

*Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola
Könyvtára*

A PÁPAI REFORMÁTUS GYŰJTEMÉNYEK KIADVÁNYAI AZ AKADÉMIÁN

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központja az Agora program keretében mutatta be 2015. október 21-én a Pápai Református Gyűjtemények kiadványait. Ez az esemény annyiban tért el a szokványos könyvbemutatóktól, hogy jelen esetben egy hosszú évekre visszanyúló, szisztematikusan felépített forráskiadási programról van szó. Így csekélyebb a jelentősége annak, hogy az egyes kötetek mikor jelentek meg, inkább azok tartalma és jelentősége, valamint a tudományos kutatásokhoz nyújtott forrásértékük a lényeges.

Babus Antal köszöntőjét követően Köntös László gyűjteményigazgató beszélt arról, hogy honnan indult a Pápai Református Gyűjtemények néhány évtizeddel ezelőtt – milyen szemé-

lyi és anyagi körülmények között próbált túlélni és mégis működni. A rendszerváltást követően sokat fejlődhetett az intézmény, ám – az Úr csodásan működik, mondta Köntös László – a legfontosabb tényező a tehetséges és elhivatott munkatársak bevonása volt.

A munka gyümölcseként sorjázó forráskiadványok közül Ritoók Zsigmond professzor *A pápai református kollégium diákjai (1585–1861)* c. kötetet, Körmendy Kinga (ny. osztályvezető, MTA) *Voyta Adolf visszaemlékezései* c. kötetet ismertette. Voyta Adolf pápai születésű építész volt, akinek nevéhez számos máig fennálló épület kötődik Magyarországon és külföldön. Petrik Iván osztályvezető (Pápai Levéltár) *Torokos Jakab dunántúli püspök 1747-es egyház-*

látogatásának jegyzőkönyvét méltatta, amely egyház- és helytörténeti szempontból is jelentős forrás, végül Hudi József levéltárvezető az *Acta Papensia* periodikum elmúlt tizenöt évét foglalta össze.

A bemutatott kötetek csupán válogatott darabok a sorozatokba rendeződő pápai kiadványok-

ból, melyek együttese példaértékű vállalkozása a pápai Gyűjteményeknek. A rendezvényről készült videó elérhető a <http://kepkonyvtar.mtak.hu:80/?docId=3294> címen.

Berecz Ágnes

Dunamelléki Református

Egyházkerület Ráday Könyvtára

EGYHÁZTÖRTÉNETI MŰHELYKONFERENCIA

A TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLETI NAGYKÖNYVTÁR SZERVEZÉSÉBEN DEBRECENBEN 2015. OKTÓBER 29-ÉN

III. Károly uralkodása alatt született vallásügyi törvények jelentősen megnehezítették a protestáns egyházak helyzetét Magyarországon, amelyek a hétköznapi vallásgyakorlástól kezdve az állami hivatalviselésen át egészen a politikai élettel bezárólag gyengítették a protestánsok helyzetét. Ez a törvényi szabályozás hosszú évtizedekig meghatározta az állam egyházpolitikáját, amelynek következtében a királyi Magyarország területén az evangélikus és református egyházak elveszítették társadalmi támogatottságukat, a protestáns Magyarország katolikus többségű országgá vált. A protestánsok számára nehéz helyzetet először II. József rendezte a Türelmi Rendelet kibocsátásával, majd halála után újabb vallásügyi törvények születtek, amelyek fokozatosan egyre több teret engedtek át (vissza) a református és evangélikus egyházak számára. A békülési folyamat igen rögzös és lassú volt, amely egészen az 1848. évi XX. törvénycikk életbe lépéséig eltartott. Az egyháztörténeti kutatás még mindig nem tudta kellő mértékben feltárni ezt a folyamatot, ezért is tekinthető jó ötletnek, hogy a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára szervezésében egy olyan konferenciát tartottak meg, amely az 1731 és 1848 közötti időszak egyháztörténetével foglalkozott.

Annak ellenére, hogy a téma országos jelentőségű és az európai egyháztörténeti folyamatokkal

szorosan összefügg, a szervezők nem vállalták egy többnapos rendezvénysorozat megtartását, hanem arra törekedtek, hogy az aktuális vagy vitatott témákkal kapcsolatban kérjenek fel szakértőket arra, hogy fejtssék ki az álláspontjukat. Ez természetesen nem azt jelentette, hogy elzárkóztak volna a vita lehetősége elől, mivel az előadások egy tanulmánykötet formájában meg fognak jelenni, amellyel lehetőséget teremtenek arra, hogy a szakmai fórumok reagáljanak az egyes álláspontokra. Tehát a konferencia nagy átfogó címe (*Egyházak és egyházpolitika Magyarországon és Erdélyben a 18–19. században, a Carolina Resolútiótól az 1848. évi XX. törvénycikkig*) nem jelenti azt, hogy a témát lezártak tekinthetnénk, sokkal inkább arról van szó, hogy apró részeredmények születtek a kérdéskörben.

Az ünnepélyes megnyitón a Debreceni Református Hittudományi Egyetem rektora, Bölcskei Gusztáv köszöntötte az egybegyűlteket, majd ezt követően a nyitóelőadást Faragó Tamás professor emeritus tartotta meg, aki a történeti demográfia nemzetközileg elismert kutatója. Nagy figyelmet és sok kérdést kiváltó elemzésében a történeti demográfia módszereivel mutatta be a Kárpát-medence felekezeti megoszlását a 18–19. században. Előadása nemcsak hosszú időszakot, de egyháztörténeti szempontból jelentős népességmozgási folyamatokat (például az Alföld újratelepítése)

is átfogott. Ezt követően Baráth Béla egyháztörténész előadása következett, amelyben elemezte a Carolina Resolutiotól a Türelmi Rendeletig kiadott egyházügyi törvényeket. Faragó professzor nagy ívű előadásához hasonlóan ez is nagy korszakot fogott át, valószínűleg a hazai történész szakma sokat fog még foglalkozni ezeknek az egyházügyi rendelkezéseknek a hatásával.

Sajnos Fazakas Gergely, a Debreceni Tudományegyetem oktatója betegség miatt nem tudta megtartani előadását, de ígéretet tett arra, hogy a nyomtatott kötetben olvasható lesz *Az utolsó kenet és a reformátusok: felekezeti küzdelem a Carolina Resolutio utáni évtizedekben* című tanulmánya. A konferencia ötletgazdája és főszervezője, Gáborjáni Szabó Botond viszont figyelemfelkeltő elemzésében ismertette Endrédi Jonik erdélyi bazilita szerzetes aposztázia ügyét. Mivel a 18. században szigorúan büntették a református hitre való áttérést, és Debrecen Mária Terézia szemében egy rebellis városnak számított, ezért különösen érdekes, hogyan alakult ennek a szerzetesnek a sorsa, aki Debrecenben lett reformátussá.

A 18. századdal foglalkozó előadók közül Szabadi István szintén Erdély és Debrecen kapcsolatát vizsgálta, ő viszont a református egyházban tapasztalható konfliktusok szemszögéből közelített, ugyanis az erdélyi és a tiszántúli kálvinisták között kialakult anyagi nézeteltérést ismertette: miért nem volt hajlandó Debrecen városa az erdélyi református főkonzisztórium számára támogatást fizetni. Kovács Teofil, a debreceni Nagykönyvtár munkatársa szintén a civis városhoz kötődő előadást tartott, amelyben Szilágyi Sámuelnek Teleki Sándorhoz és Ráday Pálhoz írt leveleit ismertette. A Veritas Történetkutató Intézet munkatársa, Kovács Kálmán Árpád az erdélyi egyházpolitika 1760 és 1770 közötti alakulását mutatta be, amelynek során az osztrák államtanács és az erdélyi bevett felekezetek viszonyát elemezte.

A konferencián természetesen nemcsak Erdélylyel és Debrecennel foglalkoztak, hiszen a Dunántúl és a Felvidék reformátusaival kapcsolatban is

elhangzottak előadások. Így például Hudi József a Pápai Református Gyűjtemények tudományos munkatársa Takácsi község 18. századi felekezeti viszonyait ismertette. Az Eperjesi Egyetemről két kutató is érkezett: Kónya Annamária a felső-zempléni és sárosi reformátusok hétköznapi életét, míg Kónya Péter az eperjesi református kollégium 1731 és 1848 közötti történetét mutatata be.

A 18–19. század fordulójának eseményeit két kutató érintette. Az egyik a Nagyváradon élt Keresztesi József református lelkipásztor kéziratos hagyatékait ismertette, míg a másik a Magyar Királyság délkeleti területén élő reformátusoknak a katolikus lakossággal kapcsolatos véleményét próbálta meg rekonstruálni. Keresztesi József nem ismeretlen a hazai történettudományban, hiszen naplója elsődleges forrása az 1790-es évek politikai eseményeinek, de Pálfi József kutatásainak köszönhetően több ezer oldal terjedelmű ismeretlen autográf Keresztesi-kézirat is előkerült.

A délkelet-magyarországi református-katolikus együttélés hétköznapijait Hegyi Ádám mutatta be, amelynek során arra hívta fel a hallgatóság figyelmét, hogy az együttélés során a vallási tolerancia és a felekezeti elkülönülés egyszerre volt megfigyelhető a térségben.

A műhelykonferencián összesen két előadás foglalkozott a reformkor időszakával. Dobszay Tamás, az ELTE Történettudományi Intézetének egyetemi docense az 1843–44-es országgyűlés vallásügyi kérdéseit elemezte, amelynek során a katolikus és a protestáns célok és ellentétek folyamatát rekonstruálta. Kovács Ábrahám viszont nem a politikai élet, hanem a kulturális hétköznapiak felől közelítette meg az időszakot. Előadásában a skót és a német protestánsok korabeli véleményét ismertette a magyar egyházpolitikával kapcsolatban.

A szép és méltó körülmények között megtartott konferenciát szóbeli viták és asztali beszélgetések zárták, amelyek remélhetőleg máskor, másmilyen keretek között folytatódni fognak.

Hegyi Ádám

EKE SZAKMAI NAP

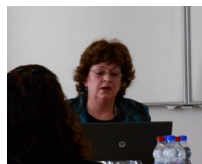
KÖNYVTÁRI KÖZÖS ÉRTÉKELÉSI KERETRENDSZER ÉS MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS A GYAKORLATBAN

A Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára adott otthont 2015. november 4-én az EKE szakmai napjának, melynek témája a „Könyvtári Közös Értékelési Keretrendszer (KKÉK), a könyvtárak minősbiztosítása a gyakorlatban” volt. A téma időszerűsége teremtette meg a szakmai nap keretét: az egyházi, nyilvános könyvtárakba is megkezdődtek a nyilvánosság kritériumait ellenőrző szakfelügyelői látogatások. A vizsgálatok során kitöltendő kérdőív egyik kérdésköre pedig éppen a minőségügy. A szakmai napot megelőzően jelent meg a Könyvtári Intézet oldalán az „Ajánlás a könyvtári minőségirányítás bevezetésére” című segédlet (<http://ki.oszk.hu/content/aj-nl-s-k-nyvtari-min-s-gir-ny-t-shoz>). Az alacsony létszámmal működő egyházi könyvtáraknak kezdetektől nehézséget jelentett a KKÉK közvetlen alkalmazása, hiszen ahol gyakran csak 3-5 kolléga dolgozik, az az intézmény nem tudja teljesíteni azokat a követelményeket, amelyeket egy 50-60 (akár 100 főt) is foglalkoztató „nagy” könyvtár. A szakmai nap és ez a dokumentum segíti az eligazodást: „Minőségügyi adatlapja” jól foglalja össze azokat a minimum elvárásokat, amelyeket a létszámukat tekintve kis könyvtáraknak is teljesíteniük kell.

Az első előadásban arról hallhattuk, hogy a

KKÉK bevezetéséhez bizony elkötelezettségre van szükség, de az előadó bátorított és a munka megkezdésére, folytatására ösztönzött bennünket. **Boda Gáborné Köntös Nelli** bemutatta az ELTE Könyvtári rendszerben bevezetett KKÉK lépéseit, az elért eredményeket. Az önértékelés nem csodaszer, hanem egy mérőműszer, azt mutatja meg, hogy jó-e az irány, amerre haladunk. Elmondta, hogy a kezdeti negatív, szkeptikus fogadtatás nagyon gyakran a munka során megváltozik a kollégáknál, a folyamatos minőségügyi tevékenység hozta változások gyakran erős elköteleződést eredményeznek. A munka időigényes, az első önértékelés elkészítése akár 50-60 órát is igénybe vehet.

A második előadást **Bálint Ágnes** kolléganőnk, a Tiszántúli Református Egyházkerület Nagykönyvtára munkatársa tartotta. Bemutatta a könyvtárukban eddig elért eredményeket a KKÉK folyamatában. Szemléletes volt a kivettített diákon látható kép, amely a befejezetlenségre utal. Ez a tevékenység, amelyet ha egyszer elkezd a könyvtár, folyamatos munkát igényel, ahogy a PDCA ciklus is mindig visszatér, az elvégzett munka értékelése után, az elért eredménytől indul újra a munka. „Nem ott terem, ahol vetettünk” – fogalmazta meg az előadó, de a pozitív eredmények nem tagadhatók.

Szabolcsiné Orosz Hajnalka, a pécsi Csorba Győző Megyei–Városi Könyvtár munkatársa előadása lényegre törően, összefoglalva mutatta be a minőségügyi feladatok bevezetését a könyvtárba. Elsőként a törvényi háttérrel mutatta be, majd a minőségirányítási rendszer bevezetésének lépéseit vezette végig hallgatóságát. Az elemzések elvégzése után a rendszer lehetséges következő lépéseit is szemléltette. Az EKE honlapján is elérhető diásor jó összefoglalás, segédlet a munkát elindítani szándékozók számára.

A szünet után **Endrész Katalin**, a váci Apor Vilmos Katolikus Főiskola Könyvtára vezetője a saját tapasztalatát mutatta be, a folyamatot, hogyan készítette, készítették el a könyvtár minőségbiztosítási kézikönyvét. Röviden ismertette annak tartalmát is.

Ezután **Kenyéri Katalin** az EMMI Közgyűjteményi Főosztály tanácsadója a könyvtárakat érintő jogszabályi változásokat mutatta be.

A szakmai nap utolsó előadását **Ásvány Iлона**, a Főapátsági Könyvtár igazgatóhelyettese tartotta. Előadásában a 2012-ben lezárult szakfelügyeletet foglalta össze, összehasonlítva a most megkezdett, nyilvános könyvtárakat vizsgáló szakértői látogatásokkal.

A résztvevők átfogó képet kaptak a könyvtár és minőség kapcsolatáról, és ha még „félelmetesnek” is tűnik az előttük álló feladat, az előadások azt erősítették, hogy a munkába fektetett energia és idő megtérül, a haszon nem is azonnal, de mindenképp jelentkezni fog.

Kövécse Ildikó

Gál Ferenc Főiskola Könyvtára

BESZÁMOLÓ A RÁDAY GYŰJTEMÉNY 2015. DECEMBERI PROGRAMJAIRÓL

Év végére összesűrűsödött a Ráday Gyűjtemény rendezvényprogramja. December 2-án mutattuk be népes közönség előtt a Gyűjtemény keretei között alkotó filmes műhelyünk legújabb alkotását, *Bibó István filmje* címmel. A dokumentumfilmben ifj. Bibó István emlékezik feleségére, Lipcsey Juditra (megismerkedésükre és közös életük kezdetére, melyet meghatározott családi és hitbéli háttérük); édesapjára, Bibó Istvánra (különösen a börtönben töltött évekre és apja rá gyakorolt szellemi hatására); valamint nagyapjára, Ravasz László püspökre, akit ő természetesen a közeli rokon pozíciójából ismert.

December 3-án Kecskeméten volt a *Ráday Múzeum* TIOP-projektzáró ünnepélye, ennek keretében a pincerészben kialakított látványraktárat és egy ötvösműhelyt vehettünk birtokba (ez utóbbi a múzeumi restaurálásokban is szerepet fog kapni). A megnyitón részt vett Kecskemét városának minden egyházi vezetője és a kulturális intézmények vezetői is; valamint Hegedűs Béla dunamelléki püspökhe-

lyettes és Hoppál Péter államtitkár.

December 8-án ugyancsak Kecskeméten nyílt meg *In memoriam Szász Károly (1829–1905)* című időszaki kiállításunk (kurátor: Sárai Szabó Katalin). Szász Károly egyrészt jelentős református püspök volt – az ő idejében alakult meg több új, főként fővárosi gyülekezet és az egyház tevékenységéhez kötődő számos civil alapítvány, egyesület –, másrészt irodalmi ambíciókkal rendelkező szerző, fordító, irodalomtörténész, az MTA tagja. Szász Károly személyében tehát egy tudós, értelmiségi egyházkormányzóra emlékezünk halálának 110. évfordulóján. Az életút-kiállítást Bogárdi Szabó István dunamelléki püspök és Fábri Anna irodalomtörténész nyitotta meg.

A kiállítás 2015. december 9–2016. június 30. között tekinthető meg Kecskeméten, a Ráday Múzeumban.

Berecz Ágnes

Dunamelléki Református

Egyházkerület Ráday Könyvtára

AZ INFORMATIKAI ÉS KÖNYVTÁRI SZÖVETSÉG KÖZGYŰLÉSÉN JÁRTUNK

December 8-án a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár dísztermében tartotta év végi közgyűlését az IKSZ. A Tözsérné Géczi Andrea, az IKSZ alelnöke vezetésével tartott közgyűlésen Sörény Edina vezető tanácsos (EMMI) tájékoztatta a jelenlévőket az új pályázati ciklusról, a várható EU-s pályázatokról, illetve fejlesztésekről. A kulturális intézmények esetében továbbra is a szolgáltatások, a tartalomszolgáltatás és a szolgáltató terek kialakításai állnak a középpontban.

A könyvtárakat leginkább az EFOP (Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program) érinti, de a VP-n (Vidékfejlesztési Programon) vagy a TOP-on (Terület- és Településfejlesztési Operatív Programon) belül is lehetnek pályázati lehetőségek. Néhány a 2016-tól kiírásra kerülő témákból:

- Cselekvő közösségek
- Kulturális intézmények a köznevelések eredményességéért
- Az egész éven át tartó tanulást megalapozó fejlesztések
- Országos múzeumi és könyvtári központi fejlesztések
- Az egész életen át tartó tanuláshoz hozzáférés biztosítása
- Kulturális intézmények tanulást segítő infrastruktúra-fejlesztése.

A budapesti könyvtárak közül csak a célzottan meghívottak (OSZK és FSZEK) vehetnek majd részt ezeken a pályázatokon. A többi budapestinek a VEKOP-ot (Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Programot) kell figyelniük. Vidéken az egyházi intézmények konzorciumi tagként találhatják meg a helyüket. A megszokott fogalmak is megváltoztak: a pályázót támogatást igénylőnek, a pályázatot pedig támogatási kérelemnek fogják hívni. Nem ígérkezik könyvűnek tehát továbbra sem az EU-s források el-

érése. Sok könyvtár (pl. a szakkönyvtárak, egyes egyházi könyvtárak) fejlesztésére csak a hazai, illetve az egyházi belső források teremthetnek lehetőséget.

A közgyűlésen Ramháb Mária, az IKSZ elnöke az október 5-11. között megrendezett Országos Könyvtári Napokról adott tájékoztatást. Az IKSZ által koordinált napok célja, hogy kiemelt figyelem irányuljék azokra a szolgáltatósokra, amelyeket a könyvtárak nyújtanak a társadalomnak. Az elnök asszony hangsúlyozta: a könyvtárak alapvető szakmai munkája teremti meg a lehetőséget a különböző programokhoz. A figyelemreméltó számokat is eredményező rendezvények idén a következő témák köré csoportosultak: *Megemlékezések, emlékek napja; Partnerségben a biztonságos életért; Összefogás az egészségünkért; Olvassunk együtt!; Könyvtári show.* Október 5-től indult el a kistépüléseken a KönyvtárMozi, amelyet a megyei könyvtárak közreműködésével az IKSZ koordinál. A programok a következő típusokba sorolhatóak: előadás, beszélgetés (33%); játék, vetélkedő (24%), kiállítás (12%), szolgáltatás-bemutató (7%), egyéb (24%). A mintegy 275.000 [!] főt elérő program résztvevőinek 40%-a a 14 év alatti, 33%-a pedig 18-50 éves korosztályhoz tartozott. A sok értékes ötlet összegyűjtve megtalálható az IKSZ honlapján: <http://osszefogas.kjmk.hu/>.

H. Hubert Gabriella
EKE elnök

2016 SZENT MÁRTON-ÉV KÖZÖSSÉGBEN VAGYUNK

Szent Márton születésének 1700. évfordulója lesz 2016-ban. A keresztény ókor és középkor e kiemelkedő szentjét választotta Géza fejedelem 996-ban az ország első bencés apátsága védőszentjének. Ez a választás a karoling-kori királyi hagyományokra, valamint arra az eleven tradícióra megy vissza, amely Szent Márton szülőhelyét Pannónia Szent Hegyéhez, Pannonhalmához kötötte: *„István a Szent Hegynek mondott helyen, ott, ahol Szent Márton, amikor még Pannóniában élt, imádságra helyet jelölt ki magának, az ő nevére monostort épített”* (Hartvik-legenda, 12. század).

Pannonhalma monostora, Szent Márton magyarországi tiszteletének e legősibb helye ezer éven keresztül őrizte a szent szerzetespüspök emlékezetét. A Márton oltalma alatt álló bencés szerzetesközösség 2016-ban a Szent Márton-év rendezvénysorozatával üli meg patrónusa születésének ezerhétszázadik évfordulóját.

Szent Márton alakja összeköti a szerzetességet a pásztori szolgálattal, Pannóniát Galliával, az ókort és a középkort a jelenel; és összeköti elsősorban azokat az embereket, akik emlékével kapcsolatba kerülnek. A pannonhalmi Szent Márton-év éppen ezért a közösségépítés és a kulturális párbeszéd gyűjtőpontjai köré épül.

Szent Márton és Pannonhalma egy. Része a múltunknak, az életünknek és az öntudatunknak. A miénk, vele élünk, jelen van a házban. 1700 évvel ezelőtt született – hát megragadjuk ezt az évfordulót, hogy megünnepeljük. Megünnepeljük a kapcsolatunkat.

Az év folyamán tudatosítjuk, hogy része az életünknek, és meg akarjuk érteni, hogy ki volt ő. Ha végül aztán tudjuk, hogy ki volt ő, akkor követni is tudjuk abban, ahogy élt – mint Krisztus-kereső szerzetes, püspök, osztó ember.

Közösségben vagyunk: Pannonhalma Szent

2016

**SZENT MÁRTON-ÉV
KÖZÖSSÉGBEN VAGYUNK**

Mártonnal; Pannonhalma a barátaival; Pannonhalma azokkal, akikre Márton odafigyelt: a kiszolgáltatottakkal. Ebbe a közösségbe akarunk meghívni, ebben a közösségben akarunk növekedni.

Erre utal a logó: Márton jelen van Pannonhalmán az ereklyéjében kivált. De jelen van az emlékező és itt találkozó közösségekben – ezért a logó mint kapcsolati-hálózati rajz, amely az ereklye körvonalait veszi fel.

Az év két fókusz a közösségépítés és a párbeszéd.

A Szent Márton-év eseményeire készülve óhatatlanul felmerül a kérdés, hogy miért emlékezünk Mártonra, egyáltalán: ki volt ő. Ez utóbbi kérdésre már saját kortársai is több választ adtak. Márton nagy csodálójá, Sulpicius Severus háromszor ír ugyanarról a témáról: az Életrajzban, a Levelekben, valamint a Dialógusok három könyvében. Az ismételt publikációk háttérben a kortársaknak Márton személyére irányuló kérdése, és nem ritkán kételye húzódik: valóban ilyen ember volt? Hogyhogy mi nem ezt láttuk benne? Ahogy Márton kortársai és az életrajzi szövegek korabeli olvasói, úgy a mai befogadók sem kerülnek el a Márton melletti döntés kockázatát.

Az életrajzi szövegeket olvasva nem is kell a csodáig vagy Márton különleges képességeiig elmenünk, hogy kihívás elé kerüljünk. Márton életének hétköznapiabb eseményei, döntései, megnyilatkozásai között is találunk olyanokat, amelyek sem a szent ember jámbor képével,

sem a mértéktartó keresztény életről alkotott mai elképzeléseinkkel nem egyeztethetőek össze. Márton alakja megosztó, mert sok olyan dolog, amit tett – és ennek mai értelmezése, esetleg követése – ugyancsak kifejezetten megosztó.

A Szent Márton-év logója Szent Márton ereklyetartójának és a közösségteremtésnek a motívumait egyesíti.

Szent Márton pannonthalmi csontereklyéjét egy neogótikus ereklyetartóban őrizzük, amely gótikus épületként veszi körül a csontot. A középkorban a szentábrázolások fölé emelt gótikus íves épület a mennyei Jeruzsálemet, Isten eljövendő országát ábrázolja. Ugyanez az ábrázolás tér vissza azokon a középkori pannonthalmi pecséteken, amelyek Szent Mártont ábrázolják. A szent püspök ülő alakja fölött itt is gótikus épület emelkedik. A Szent Márton-év logója az ereklyetartó és a pecsét mandula alakját ragadja meg, amelynek alapstruktúráját a kereszt adja.

A logó hálózatrajzként veszi fel az ereklyetartó és a kereszt alakját. Csomópontokból és a közöttük lévő kapcsolatokat ábrázoló vonalakból épül fel a rajz. A logó ebben a Szent Márton-év egyik alapvető célkitűzésére, és egyben jelmondatára utal: „Közösségben vagyunk”. A mondat az Újszövetségből való: 1Jn 1,3(b). A bencés liturgikus hagyományban élők számára konkrét dallam is kötődik hozzá: kedden a Laudesben ezt a mondatot énekeljük az újszövetségi kanticum előtt antifónaként: „Közösségben vagyunk az Atyával, és egyszülött Fiával, Urunk, Jézus

Krisztussal.”

A mondat tudatosan nyitott, kiegészíthető. *Közösségben vagyunk...*

- ... az Atyával és Egyszülött Fiával, Urunk Jézus Krisztussal (1Jn 1,3b). Az 1Jn szerint az író közössége az Atyával és a Fiával kinyílik az olvasók felé: „Azt hirdetjük tehát nektek, amit látunk és hallottunk, hogy ti is közösségben legyetek velünk. A mi közösségünk ugyanis közösség az Atyával és Fiával, Jézus Krisztussal.”
- ... Szent Mártonnal – az ereklyéje, a hagyományunk, a felidézés, a múlt révén
- ... Szent Mártonnal – a jubileumi év során, a jelenben és a karitatív cselekedetek révén
- ... egymással, akik körül vesszük Szent Márton ereklyéjét és hagyományát: bencések, zárandokok, a Területi Apátság plébániáin élő keresztények, a monostorba látogató vendégek
- ... a rászorulókkal, akikhez mi nem leereszkedünk (saját felsőbbrendűségünk kimutatásaként), hanem akikkel mi is közösséget vállalunk, mert tudjuk, hogy mi is voltunk ott, ahol ők most vannak
- ... a kitaszítottakkal, akikkel Márton is közösséget vállalt: a katonákkal, a koldusokkal, sőt az eretneknek gyanúsított priszcillianistákkal (akik csak túl lelkes szerzetesek voltak Márton nézete szerint)
- ... a velünk nem feltétlenül egy közösségben lévőekkel: a tudósokkal, művészekkel, a protestáns egyházakkal és az ortodoxiával – akikkel Márton közös szentünk.

forrás: <http://szentmartonev.hu/>

„Fogadja Méltóságod őszinte nagyrabecsülésem és hálás köszönetem nyilvánítását...”

(Vasúttörténeti levelek 1927-1943)

KIÁLLÍTÁS A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁGI KÖNYVTÁR

KLASSZICISTA TEREMKÖNYVTÁRÁBAN

2015. november – 2016. március

A Pannonhalmi Főapátsági Levéltár 2015 tavaszán egy érdekes levélgyűjteménnyel gyarapodott. Dr. Mayer Ákos Pannonnalmának ajándékozta édesapja, Dr. Mayer József 52 darabból álló „vasúttörténeti levél-gyűjteményét.”

Az 1927 és 1943 kelt levelek címzettje Dr. Ómoróviczai Imrédy Kálmán, aki 1933-tól a MÁV Igazgatóság főosztályvezetője, 1938-tól elnökhelyettese, 1942-től elnöke volt, és Nagybányai Horthy István, aki 1940 és 1942 között volt a MÁV elnöke.

A levélírók egyházi előjárók, zömében katolikus főpapok, többek között: **Kelemen Krizosztom**, pannonnalmi főapát; **Serédi Jusztinián**, esztergomi érsek, hercegprímás, bíboros; **Grósz József**, kalocsai érsek; **Szmrecsányi Lajos**, egri érsek, metropolita; **Glattfelder Gyula** címzetes érsek-püspök; **Apor Vilmos**, győri megyéspüspök; **Hanauer Árpád** váci megyéspüspök; **Prohászka Ottokár** székesfehérvári megyéspüspök; **Virág Ferenc** pécsi megyéspüspök; **Hász István**, tábori püspök; **Endrédy Vendel** ciszterci apát; **Zimányi Gyula**, piarista tartományfőnök.

A vasúttörténeti levelek tartalmukat tekintve két csoportra oszthatók, a levélíró főpapok vagy megköszönik a MÁV szolgáltatásait, vagy pártfogóként beajánlanak valakit a vasút szolgálatába.

A tárlókban látható válogatás nemcsak azért érdekes, mert íróik és címzettjeik történelmi személyiségek, hanem azért is, mert tükrözik egy már régen letűnt kor, a „boldog békeidőknek” is nevezett korszak társadalmi hierarchiáját és viszonyait, jellemző hivatalos és hivatali érintkezési formáját, kommunikációs stílusát.

A levelek mellett néhány korbeli fotó és képeslap is látható a Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményei Fotótárból.

Ásványi Ilona
Főapátsági Könyvtár

Pannonhalmán elkészült a szentély. November 8-án a szerzetesek felszentelték és birtokba vették.

MARTIN WERLEN: FÓKUSZBAN. EGYHÁZPROVOKÁCIÓK

Martin Werlen emeritus apát, bencés szerzetes, pszichológus, gimnáziumi tanár. 2001–2013 között a svájci einsiedelni apátság 58. apátja, a svájci püspöki konferencia tagja. Többször tartott lelkigyakorlatot, előadást Pannonhalmán. 2014-ben apáti szolgálatát követően két hónapot a főmonostorban töltött; 2015 januárjában vizitátorként látogatta a bencés közösséget. Pannonhalmi élményei is meglepőnek legújabb könyvében, amely Svájcban rövid idő alatt hat kiadást ért meg.

A Bencés Kiadó így mutatja be a kötetet: „Hűtlenné válik-e az egyház küldetéséhez, ha csak önmagára koncentrál? Nincs-e itt az ideje annak, hogy még határozottabban forduljon a jelen kihívásai felé? Aggodalom és szenvedélyes belső tűz hatja át a világszerte ismert einsiedelni apát, Martin Werlen legújabb könyvének min-

den sorát. Lényegi kérdésekre hívja fel a figyelmet, és olyan lelki utat kínál, amely a gyógyulás és a mélység felé vezet. A kétes és eretnek külsőségekkel szemben a remény világos perspektíváját vázolja fel. Bátorító és profetikus könyv.”

A kötet megvásárolható a főapátság budapesti és pannonhalmi ajándékboltjaiban és az Apsagitermek.hu webshopban.

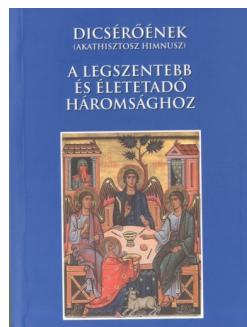
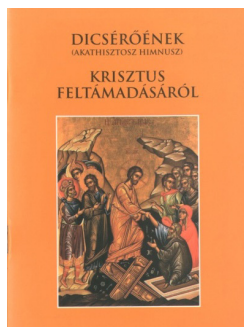
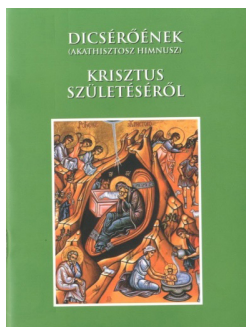
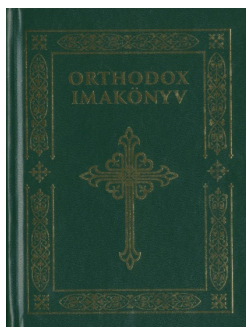
Recenziók:

- http://bences.hu/cikk/fokuszbaz_egyhazprovokaciok.html
- <http://www.evangelikus.hu/egyhazprovokaciok-werlen>
- <http://www.magyarKurir.hu/hirek/martin-werlen-osb-apat-nyitotta-meg-vezetoi-konferencia-att-pannonhalmann>

forrás: Magyar Kurír

IGOR KOJIĆ TANÁR SZERKESZTÉSÉBEN ÉS MAGÁNKIADÁSÁBAN MAGYAR NYELVŰ ORTODOX IMAKÖNYV ÉS ÉNEKFÜZETEK JELENTEK MEG ADÁN

A kiadványok megrendelhetőek: igorkojic75@gmail.com

KITEKINTŐ

AZ MKE MEGALAKULÁSÁNAK
80. ÉVI JUBILEUMI KONFERENCIÁJA*2015. november 25. – ELTE Állam- és Jogtudományi Kar díszterme*

November 25-én került megrendezésre az a jubileumi konferencia, amelyet a Magyar Könyvtárosok Egyesülete megalakulásának 80. évfordulója alkalmából szerveztek. Az Egyesületet 1935-ben alapították Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete néven.

Szvorák Katalin, Kossuth- és Liszt Ferenc-díjas énekművész zenei köszöntője után, Baráthné Hajdu Ágnes, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke köszöntötte a résztvevőket. Az elnök asszony hangsúlyozta, hogy ma is vállalhatók az alapításkor megfogalmazott célkitűzések. A tudományos konferencia fő célkitűzése nem pusztán a 80 év eredményeinek összegzése, hanem elsősorban a könyvtárak előtt álló új kihívások, a jövő építését megalapozó tendenciák, információs technológiák számbavétele; a társadalom kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységeinek elősegítése a tudomány- és tudásfejlesztés, vala-

mint az információszolgáltatás érdekében.

Az elnöki köszöntő után **Závogyán Magdolna, az EMMI kultúráért felelős helyettes államtitkára** következett, aki a köszöntő beszédében érintette a kulturális életpálya modell és a kulturális alapellátás finanszírozásának kérdéskörét is. Köszöntőjében kiemelte az egyesületi együttműködés szükségességét, annak előnyeit, valamint hangsúlyozta a kultúra közösségépítő és életminőség javító szerepét.

Ezután következett a konferencia díszvendége, **Sinikka Sipilä, az IFLA leköszönő elnökének** köszöntője. (Az IFLA jelenlegi elnöke az amerikai Donna Scheeder). Sipilä asszony elmondta, hogy az MKE hozzájárulása a nemzetközi könyvtárúgyhöz, könyvtárasságához már 1938-ban elismert volt, amikor az MKE az IFLA tagja lett. Kiemelte, hogy az IFLA vezetésének magyar tagjai is vannak, így Baráthné Hajdu Ágnes, aki az IFLA igazgatótanácsának

tagja, valamint B. Kelemen Ida, aki 2015 augusztusától a szervezet Parlamenti és Kutatószolgálati Szekciója (Library and Research Services for Parliament Section) Állandó Bizottságának tagja.

Ezt követően **Ramháb Mária, az Informatikai és Könyvtári Szövetség elnöke** mondott köszöntő beszédet. Ez után ismét Sinikka Sipilä következett, aki Libraries and Transformation (Könyvtárak és az átalakulás) címmel tartott előadást a finn könyvtárak helyzetéről, érintve könyvtár-építészeti vonatkozásokat is. Az előadás könnyebb követhetősége érdekében a jelen lévők kézhez kapták annak magyar nyelvű fordítását is. A volt elnök asszony prezentációja után MKE jubileumi érmek átadása következett: dr. Gerő Gyula, dr. Szabó Sándor, dr. Bartos Éva és Bakos Klára munkáját köszönte meg az egyesület.

A díjak átadása után *A tudományos információáramlás új világa – 21. századi gondolatok a könyvtárról* címmel Csépe Valéria akadémikus, kutatóprofesszor, az MTA természettudományi Kutatóközpont munkatársa tartott előadást. A professzorasszony alapvetően a természettudományok területén kutató, illetve tevékenykedő kutatók könyvtárhasználati szokásait, azok változásait mutatta be, hangsúlyozva a digitális szakinformációk fontosságát, valamint az információk hitelessége iránt támasztott követelményeket. Kiemelte, hogy a természettudományos kutatások tekintetében az elektronikus folyóiratoknak van kiemelt szerepe. Az előadó elmondta, hogy ő maga gyakorlatilag már csak akkor olvas nyomtatott folyóiratokat, ha azokat, mint az adott lap szerkesztőbizottságának tagja tiszteletpéldányként megkapja. A kutató asszony beszélt az Open Access fontosságáról is és hangsúlyozta, hogy a közpénzekből végzett kutatások esetében mindenképpen biztosítani kell a nyílt hozzáférést.

Az előadás után **Tüske László, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója** beszélt az OSZK helyzetéről. A főigazgató úr elmondása szerint a nemzeti könyvtár a jelenlegi állapotában a katasztrófához közelít és előfordulhat, hogy 2016 májusára a könyvtárat teljesen be kell zárni. Jövő év elejétől kénytelenek „viszszanyesni” bizonyos szolgáltatásokat. Igazgató úr említette a könyvtár költöztetésének tervét is: az elkövetkezendő 10 éven belül az OSZK a Palota negyedbe költözik, ami azonban önmagában nem oldja meg a problémákat. Várhatóan valahol a város peremén pedig archiválási raktárt is építenek a könyvtár számára. Tüske úr említette az informatikai infrastruktúra fejletlenségét, a kollégák 10-12 éves gépeken dolgoznak. A főigazgató távlati célként fogalmazta meg, hogy információgazdálkodásra alkalmas informatikai nagyüzemet szeretne építeni az OSZK-ból.

Az előadások sorát **Ritter Dávid, a NIIF Műszaki Tanácsa elnöke, az ELTE Informatikai igazgatója** zárta, aki az új generációs és felhős szolgáltatásokat mutatta be az Adat, erőforrás, szolgáltatás korlátok nélkül – mit látunk majd a felsők fölött című prezentációjában.

A jubileumi konferencia utolsó mozzanataként Baráthné Hajdu Ágnes értékelte azokat a hallgatói videókat, amelyek az MKE által informatikus könyvtáros hallgatók számára kiírt pályázat keretében érkeztek be. A feladat az volt, hogy maximum három fős hallgató csoportok készítsenek 1-2 perces időtartamú videót az élet bármely területéről közismert személlyel. A felvételben a következő kérdés megválaszolására kellett kérni az interjúalanyt: „Milyen pozitív gondolatok jutnak eszébe a könyvtárakról és a könyvtárosokról?” Az előadások szünetében a résztvevők megtekintették a beérkezett pályázati filmeket.

Varga Timea és Villám Judit
Országgyűlési Könyvtár

ÖRÖKZÖLD

A KÖNYVEK MEGBÉLYEGZÉSÉRŐL

Pontosan készült címjegyzék, lelkiismeretesen keresztül vitt lapszámozás és ügyesen ráillesztett bélyeg, mint tudva van, a legfontosabb rendszabályok valamely bibliographiai gyűjtemény megőrzésére. E rendszabályok – egyik úgy, mint másik – elengedhetetlenek ; mert míg közülök bármelyik fontos bizonyítékul szolgál a tulajdonjog kérdésében, addig a három együttvéve kétségbevonhatatlanul biztosítja e jogot. E szerint ez óvatossági rendszabályok együttvéve megkímélnék minden hosszadalmas visszaköveteléstől, a mennyiben azt feleslegessé teszik; megkímélnék a törvényszékek segítségül hívásától, minthogy pillanatra sem hagynak kétségben ezek ítélete iránt, egyszersmind módot nyújtanak arra, hogy akár a legbecsesebb gyűjtemények is könnyűszerrel megőriztessenek.

E körülmény már több ízben arra indított, hogy Önhöz forduljak és újabban is Önökkel szemben oly hathatósan pártoltam a címjegyzékek készítését és a lapszámozást, hogy szükségesnek látom ismét visszatérni e tárgyra. Addig is idősebbnek és sürgetőbbnek látom az Önök figyelmét a gondjaikra bizott tárgyak bélyegzésére irányozni. Némely könyvtárakok bizonyára azon nagy hibában szenvednek, hogy a bélyegzésnek nem tulajdonítanak anynyi érdeket, a mennyit e rendkívül fontos biztosíték megkövetel ; holott nagyon szükséges, hogy előnyeiket jobban megismerjék és Önöknek módjokban legyen ezekről őket meggyőzni.

A címjegyzék lehetővé teszi, hogy valamely könyv ottlété vagy hiánya a sorokban észrevétessék, s hogy néha a benne foglalt leírás segítségével egy kötet minden mástól megkülönböztethető, és ha elsikkasztatott, visszakövetelhető legyen. A lapszámozás eszközt nyújt arra, hogy

a kéziratoknál egyes kiszakított lapok hiányát constatalhassuk és a kitéptett részek felkeresése és felismerésére vezet; a bélyeg pedig, melyet eltávolítani nem lehet, a lopásnak elejét veheti, ha pedig már elkövetetett, minden esetben felismerhetővé teszi bárki előtt is és anyagi bizonyítékot szolgáltat a tulajdon mellett, a legjobb, a legvilágosabb, mert legkevésbé megtámadható bizonyítékot.

Némely könyvtárakok oda nyilatkoznak, hogy e rendszabály árt a tárgyaknak és ennek ürügye alatt elvetik ennek alkalmazását, úgy hogy a főfelügyelőség könyvtárakat és pedig igen értékes könyvtárakat nevezett meg előttem, a melyekben a bélyegzés egyáltalában nincs szokásban. Azonban ez az ürügy nem ér semmit, különösen a mai bélyegek kitűnő volta mellett, mert ügyesen ráillesztve egyáltalában nem dísztelenítik el a könyvet ; s viszont olyan előnyöket nyújtanak, hogy ezekért egy s más alkalmatlanságot, ha csakugyan forog fenn ilyenmi, el kell nézni.

Fontos tehát, hogy nyilvános könyvtáraink összes tárgyai : nyomtatványok, kéziratok, oklevelek, metszetek, térképek vagy tervrajzok gondosan bélyegezve legyenek, és segítségül felhívom Önt, maire úr, rendelkezék, hogy ezt tegyék a ...-i könyvtárban is.

Mindenekelőtt gondoskodjék arról, hogy a kéziratok, oklevelek, sajátkezű iratok, ősnomtatványok, a ritkább, vagy kéziratos jegyzetekkel ellátott művek, szóval a különös becsessel bíró tárgyak a könyvtárnok kiváló figyelmének tárgyai legyenek. Csak ha ezek megbélyegeztettek, lehet a többi műveleteket folytatni a könyvtárnok tetszése szerint, de mindenestre félbeszakítás nélkül.

Kéziratoknál épen úgy, mint nyomtatványok-

nál a bélyeg a kötet elejére és végére s a közbeneső lapok valamelyikére illesztendő. Némely könyvtárakban szokás a közepső bélyegnek egy meghatározott lapot választani ki ; és ez igen czélszerű rendszabály az azonosság felismerésének megkönnyítésére – sikkasztás esetén.

Ha valamely kötet – akár írott, akár nyomtatott – több külön darabot tartalmaz, ezek mindenike úgy tekintendő, mintha különálló volna.

A bélyeg, a mennyire csak lehetséges, a lap közepére illesztendő, úgy azonban, hogy a szöveget el ne takarja, különösen ha kéziratokról van szó, melyeknek jegyei nehezen olvashatók. Mindenesetre czélszerűbb a szöveg közé, mint a tiszta lapszélre nyomni a bélyeget, mert azt csak le kell metszeni, hogy a bélyeg eltávolíttassék. Ha tiszta lapok találhatók nyomtatott vagy beírt hátlappal, igen ajánlatos ezekre nyomni a bélyeget.

Festmények és kézíratos díszítményeknél soha sem szabad a színezett oldalra nyomni a bélyeget, inkább a hátlapra kell egy kis bélyeget nyomni, de vigyázva, hogy a színek szét ne fussanak, inkább a szöveg egy kis részét takarja el a bélyeg.

Oklevelek, metszetek és terveknél a bélyeg az írással, nyomtatással, metszéssel vagy könyomással borított levélnek szintén hátlapjára nyomandó.

Sajátkezüleg írt levelek – ha csak lehet – az aláírás hátlapján bélyegezendők meg.

Az sem mindegy, milyen bélyegnein használtatik. Ugyanis csak nedves bélyegzők alkalmazsok, mert a szárazok nem elég szembetűnők.

A fémbélyegeknél, a melyeket néhány évvel ezelőtt általánosan használtak, az a rossz oldalak volt, hogy félni kellett attól, hogy a festék szélyelfut rajtok ; most ruggyanta-bélyegzők vannak használatban, melyek a fém-bélyegzőnek minden előnyeit egyesítik magukban ennek árnyoldalai nélkül, mert csekély nyomás mellett is kitörülhetetlenek maradnak.

Legczélszerűbbek a mérsékelt vagy csekély átmérőjű hosszúkas alakú bélyegzők, minthogy

a legkisebb helyre is oda illeszthetők, a nélkül, hogy a szöveget elfednék ; ezért a nagy könyvtárak rendszeren két bélyeget használnak : az egyik minden napi használatra van rendelve, a másik pedig, mely az előbbinél kisebb, azon darabokra illesztetik, melyeknek bélyegzése igen nagy vigyázatot kíván. Ajánlatos a bélyegzők közül a legegyszerűbbet választani – és pedig díszítmények vagy címerek nélkül ; így kevesebb helyet foglalnak el, ezért czélszerűbbek és egyszerűs mind jutányosabbak is. A felírás egy vonallal bekerítve, apró betűkkel okvetlenül magában foglalja e két szót: ...-i könyvtár.

Lényeges kellék, hogy az alkalmazott festék kitörülhetetlen legyen és ellentálljon minden vegyi hatásnak : az olajos nyomdafestékek, különösen a veres különféle fajai elegendő mérvben egyesítik magokban e két tulajdonságot. Hogy a bélyegfesték hamar megszáradjon, a nélkül, hogy a szomszéd lapokat beszennyezné és a bélyeg lenyomata színét ne hagyja s így el ne halványuljon, alkalmas szikkasztó anyagot kell használni.

A bélyegzőt gyakran kell tisztogatni és a bélyegfestéket híg és egyenletes állapotban kell a felszívására rendelt vánkossra önteni, hogy tiszta lenyomatot nyerjünk és a kötetek beszennyezését elkerüljük.

Ezek azon részletek, maire úr, a miknek a városában levő könyvtárakkal való közlésére kérem. Bizonyára fölösleges lenne még erősebben sürgetni e rendszabályt, a mely a nyilvános könyvtárak birtokában levő becses tárgyaknak megőrzése szempontjából fontosabb minden másnál. Ön felfogja, mily nagy fontossága van e dolognak és én nem is kétkem, hogy az Ön buzgalma jó végre viszi. Én pedig köszönettel veszem Öntől, ha a tett intézkedésekről értesítendő. – *A közoktatás és szépművészeti ügyek minisztere Fallières A.*

Forrás: Magyar Könyvszemle 10 (1885/1-6) p. 87-90. – Az írás A. Fallières, a francia köztársaság közoktatási és szépművészeti ügyek miniszterének 1885-ben született körlevele.

KENYÉRNEK JÖTTÉL

Kenyérnek jöttél éhező világba,
világosságnak sötét éjszakába,
fényes hajnalnak, örök ragyogásnak,
vak zűrzavarba bizonyos tanácsnak.
Jöttél útnak, igazságnak, életnek,
s kicsiny gyermekként jászolba fektettek,
Jézus, Jézus!

Mért sinylődnénk hát éhezve, szegényen,
mért tévelyegnénk világtalan éjben
tanácstalanul és halálraváltan
és úttalanul a hazug világban,
amikor benned mindent megnyerhetünk
kis jászlad elé odatérdelhetünk
Jézus, Jézus!

Túrmezei Erzsébet

*A kiadvány változatlan formában és tartalommal szabadon terjeszthető, felhasználható,
nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás nélkül közzétehető!*

Lezárva: 2015. december 11.

Felelős kiadó: az Egyházi Könyvtárak Egyesülése elnöke

Kiadó: Egyházi Könyvtárak Egyesülése

Felelős szerkesztő: Török Beáta Tördelte: Tegzes Béla

Az Egyesülés székhelye: 1092 Budapest, Ráday utca 28.

A szerkesztőség címe: 1052 Budapest, Piarista köz 1.

E-mail: biblio@sapientia.hu Telefon: 1-486-4421

Nyomatott kiadás: ISSN 2064-9290

Online kiadás: ISSN 2416-0229